

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Auctarium. Sive Additiones Ad Viri Clarissimi Henr. Zoesii
J.V.D. Universum Jus Canonicum**

Geismar, Justus Moritz von

Coloniæ Agrippinæ, 1691

Ad tit. XXIV. de jure jurand.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62259](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62259)

eam in matrimonium consensisse, si tamen probetur postea ipsam etiam cohabitationem non spontaneam fuisse, sed vi vel metu extortam, indire&ta admittitur probatio super durante nullitate matrimonii.

Ad num. 11. circa finem post verba haec: de frigid & malef. adde. Dices, praesumptio est fallibilis, ergo ex illa in causa criminali non potest fieri sententia contra reum. Resp. nego consequentiam, & retorqueo, etiam conforme dictum duorum testium in judicio est fallibile, possunt enim dicere falsum, & tamen nemo negaverit ex illo Judicem procedere posse ad ultimum supplicium.

Instabis: Si ex praesumptione juris tantum Judex possit procedere ad ultimum supplicium, illa deberet aequivalere plenae probationi, atqui non aequi valet illi, ergo. Min. probatur, ut aequi valeat plenae probationi debet valere tantum, quantum valent duo testes omni exceptione majores, atqui tantum non valet, quia per duos testes tollitur praesumptio & probatur contrarium, ergo. Resp. praesumptionem juris valere tantum, quantum duo testes valent, quamdiu non est elisa, & ideo proprie probatio non est, sed tantum loco probationis, a deoque non est mirum si superveniat vera probatio, quod illa faciat praesumptionem cessare & elidi.

Instabis. 2. Ergo non erit differentia inter praesumptionem juris tantum, & praesumptionem juris & de jure simul, quia utraque fundatur in comperto. Respond. esse differentiam,

quia in praesumptione juris & de jure simul Judex potest statim ferre sententiam; in praesumptione juris tantum, id facere statim non potest.

Ad finem numeri undecimi adde: Quaes tertio, An praesumptio allegari debeat? Resp. praesumptio juris si versetur circa factum proprium alleganda est, sicut qui olim fuit Dominus, praesumitur etiam hodie Dominus. Menoch. de praesumpt. lib. 1. q. 48. Si vero praesumptio oriatur ex facto alterius, vel circa ejus factum versetur, illa alleganda non est, prout etiam necessè non est ut allegetur, si praesumptio juris oriatur ex facto utriusque, cujus exemplum habetur in cap. Affert. h. t. Ubi praesumptio una erat pro vera matre, quia volebat dividi infantem, altera praesumptio stabat contra fictitiam matrem, quae volebat ut puer divideretur; quo tempore autem praesumptio sit alleganda, vide Menoch. lib. 1. quaest. 50. Ubi inquit, quovis tempore eam allegari posse, neque ad conclusionem in causa, sive ad rotulam.

AD TIT. XXV.

De jurejurand.

Ad num. 58. in fin. adde: Ubi notandum, quod juramentum aliquando sit nullum, aliquando simpliciter sit servandum, aliquando autem confirmet actum.

Nullum est, si contineat iniquitatem ex parte jurantis, uti si jurem me velle adulterium committere, vel patriam prodere, & tunc contraveniens tali juramento, quod per se servare non tenetur, non sit perjurus.

Simpliciter servandum est, si ex parte illius continet iniquitatem cui juratur, uti si quis juret se velle solvere usuras, & tali juramento contraveniens fit perjurus, ut juramentum istud omnino sit servandum non vi actus seu promissionis, sed vi juramenti, & ita dicitur in cap. 6. h. t.

Actum confirmare dicitur juramentum, quando actus in se est nullus, si autem juramentum actui isti accedat, actus iste saltem per indirectum confirmatur, quod plerumque contingit in actibus illis, qui ob privatam utilitatem principaliter sunt prohibiti, sic si mulier jurato alienet fundum dotalem, alienatio ista confirmatur, lege ita statuente, *auth. Sacramenta puberum Cod. si advers. vendis. & l. 1. ibid.* Ubi iterum advertenda distinctio, quia si juramentum confirmet actum, tunc alteri non tantum vi juramenti jus acquiritur, sed etiam vi contractus, ut licet juramentum quoad vinculum si si relaxetur, maneat tamen adhuc obligatio ex justitia ligans in conscientia jurantem, sicut & heredem ejus, quæ aliter se habent in casu ubi juramentum simpliciter est servandū, quia tunc relaxatio juramento, jurans ad nihil amplius tenetur, quia alteri nullum jus fuit quaesitum, & per consequens subsequente relaxatione jurisjurandi in quo tota vis obligationis residet, omne debitum extinctum est, neque etiam ejusmodi obligatio heredem ullo modo ligat, quia cum juramentum sit vinculum merè personale, subtracta personā jurantis, nullus est qui teneretur, defunctus non, cum ipsum excuset impossibi-

litas pro nunc juramentum implendi, hæres non, quia ipse ex defuncti promissione, quæ planè, præscindendo à juramento, nulla fuit, obligari non potuit. Vide Dominum Schambogen ad §. II. *Instit. de Actionib.*

Ad num. 69. in fin. adde: Unde juramenti violatio semper est peccatum mortale. Sed obstat *cap. verum 15. in fin. h. t.* ubi si qui juramenta metu extorta non attenderint, ob hoc non sunt tanquam pro mortali crimine puniendi, ergo. Resp. Glossa dicit non esse puniendos de directo perjurio, vel meliùs, non sunt puniendi concedo, ergo non committunt peccatum mortale, nego.

Ad num. 70. Statim in principio post hæc verba, *possit esse venialis, adde:* Antequam respondeam ad quaestionem notandum, quod in juramento promissorio dux affirmantur veritates, una de præsentis primaria, quæ habet animum implendi id quod promittit, altera secundaria de futuro, quod sit impleturus. Jam respondeo, si sit defectus primæ veritatis, semper est peccatum mortale, etiam si jurans dubitet an sit facturus, vel si putet mortaliter sibi impossibile esse quod promittit, quia quoad istam veritatem præsentem juramentum promissorium ab assertorio non differt. Quoad secundam veritatem v. g. si quis juraverit se nolle minori pretio vendere, vel nolle primam locum occupare, speculative videtur quod etiam peccet mortaliter, nihilominus probabiliter teneri contractum inquit Basenb. *lib. 3. tract. 2. c. 2. dnb. 5.* Illud certum est, si ex eo quod

jurati

jurasti tantummodo, parum aliquid non ferves, non esse grave. v. g. jurasti non habiturum vinum, non peccas mortaliter parum bibendo, quia tunc excusat parvitas materiae. Et sic excusantur qui jurant servare statuta alicujus Collegii, si postea parvum aliquod statutum violant, sic etiam, qui ex summa quam alteri se daturum juravit, parum detrahit, venialiter tantum peccat. Alias Navarra omnino tenet contrarium, & dicit contravenientem juramento promissorio nunquam peccare mortaliter.

Ad nu. 79. in fin. adde: Hic tamen notandum, quod absolutio à juramento ad effectum agendi, requirat citationem illius, in cujus gratiam pars juravit. *Trivis. l. 1. de cis. 64.*

Ad nu. 83. in fin. adde: Exemplum si quis promississet Caja diviti, sana, bona fama matrimonium cum juramento, non tenetur si illa fiat pauper, infirma, mala fama.

Ad n. 84. in fin. adde: Objicies, volere infamare & proferre verba infamatoria sunt idem, ergo etià jurare, & proferre verba juratoria sunt idem. Resp. nego consequentiam, quia in antecedenti totum consistit in prolatione verborum, non etià in nostro casu, ubi Deus cognoscit animum & intentionem hominis jurantis, homo autem capit verba injuriatim pro ut sonat vid. P. Kichl. d. 9. sect. 6.

Objicies 2. qui scit alterum fidei jurasse, potest in conscientia retinere, ergo solus consensus exterior illum obligavit. Resp. Nego antecedens, nisi dicas per modum poena id fieri, de quo textus non est. Taliter autem jurato-

ria verba proferens, lege veracitatis implere non tenetur, & Judice interrogante potest respondere, se non jurasse. P. Kichl. d. 10. 10. qui d. sp. 10. sect. 11. addit, quod promissorium juramentum ut juramentum est, inducat ex natura sua obligationem religionis, non justitiae, quia ex natura sua tantum petit, ut ex reverentia erga Deum, id facias, quod jurasti, & hoc posse fieri sine obligatione justitiae demonstrat ex juramento comminatorio, & solvendis usuris.

Ad num. 85. ad haec verba, sic multa leguntur in sacra Scriptura; adde: Causa justa utendi his amphibologiis est, quoties id necessarium aut utile est ad salutem corporis, honorem, res familiares tuendas, vel ad quemlibet alium virtutis actum, ita ut veritatis occultatio censetur tunc esse expediens.

A D T I T. XXV.

De Exceptionibus

AD num. 2. in fine adde: Ubi quaeres primò. An Exceptio personalis competat hæredibus. Resp. eam nec fidejussori competere, nec obstat eam competere defensori, quia in primis quoad fidejussorem est differentia, quod is conveniatur ex propria & alia obligatione, quam principalis, cujus personam fidejussor non repræsentat, & licet hæres sit eadem persona cum defuncto, tamen ipsi exceptio personalis nequaquam prodest, sicut prodest defensori, quia defensor repræsentat personam alterius vivi, hæres autem mortui,